

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Ponomaryovi/Bulgaristan – 5335/05

Karar 21.6.2011 [4. Daire]

Madde 14

Ayrımcılık

Sürekli oturma iznine sahip olmayan yabancılar için getirilen ortaöğretim okul harcı ödeme zorunluluğu: *İhlal*

Olaylar – 1991 tarihli Milli Eğitim Kanunu hükümlerine göre, sadece Bulgar vatandaşları ile belli bazı kategorideki yabancıların ilk ve ortaöğretimden bedava yararlanma hakları vardır. Başvurucular Bulgaristan'da annelerinin yanında kalan iki Rus vatandaşı öğrencidir. Olayların olduğu dönemde, çocukların aile ferdi olarak onunla birlikte yaşama hakları olsa da, sadece annenin sürekli oturma izni vardı. Başvurucular, AİHM'ye yaptıkları başvuruda, Bulgaristan'da eğitimin Bulgar vatandaşları ile sürekli oturma iznine sahip olan yabancılar için bedava olmasına rağmen, onların okul harcı (sırasıyla 800 ve 2 600 EUR) ödemek zorunda bırakılmalarının ayrımcı bir muamele olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Hukuk – 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesiyle bağlantılı olarak AİHS'nin 14. maddesi

a) *Uygulanabilirlik* – Belli bir zamanda mevcut eğitim kurumlarına giriş, 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesinde öngörülen eğitim hakkının içinde bulunan bir haktır. Başvurucular, Bulgar devleti tarafından kurulmuş ve yönetilen ortaöğretim okullarında kayıtlı bulunsalar da, vatandaşlık durumları ve göç konusundaki statülerinden dolayı, ortaöğretimden yararlanabilmek için, okul harcı ödemek zorunda bırakılmışlardır. Dolayısıyla, bu şikâyet 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesinin uygulama alanına girmekte ve AİHS'nin 14. maddesi uygulanabilir.

b) *Esas* – Sadece vatandaşlık durumları ve göç konusundaki statülerinden dolayı, okul harcı ödemek zorunda bırakılmış olduklarına göre, başvurucular, kişisel statüleri konusunda benzer bir durumda olan diğer insanlara göre, açıkça daha az avantajlı olan bir muameleye maruz bırakılmışlardır. Dolayısıyla, AİHM bu farklı muamelenin nesnel ve makul nedenlerle gerekçelendirilmiş olup olmadığını incelemelidir.

Devletin, kamusal hizmetlerin finanse edilmesine prensip olarak katılmayan kısa süreli mültecilerle ülkede yasadışı olarak kalan insanların, pahalı kamusal hizmetlerden (örneğin sosyal yardım veya tıbbi bakım) yararlanmalarını sınırlandırma konusunda meşru sebepleri olabilir. Benzer argümanlar, belli bir noktaya kadar, eğitim alanı içinde söylenebilse de, bu alan için bazı durumları saklı tutmak gerekir. Eğitimin, organizasyonu masraflı ve karmaşık

olan bir faaliyet olduğunu ve devletin, yetki alanında bulunan insanların ihtiyaçları ile bu ihtiyaçlara cevap verme konusundaki sınırlı kapasitesi arasında bir denge kurması gerektiğini kabul etmekle birlikte AIHM, diğer kamusal hizmetlere göre, eğitim hakkının doğrudan AIHS tarafından korunan bir hak olduğu gerçeğini de görmezden gelemmez. Sadece eğitimi alan için değil aynı zamanda daha genel olarak toplum içinde yararlı ve insan haklarına saygı için vazgeçilmez olan özel nitelikte bir kamu hizmeti söz konusudur.

Eğitim düzeyi ne kadar yüksek olursa, eğitimin ilgili şahıslar ve toplumun geneli için önemiyle ters yönden orantılı olarak, devletin takdir payı da o kadar geniş olur. Böylece, birçok insan için isteğe bağlı olan üniversite eğitiminde, yabancılar için okul harcı – ya da daha yüksek okul harcı – öngörülmesi sıkça görülen bir uygulama olup, bu davadaki şartlarla benzer şartlarda, tamamen meşru görülebilir. Okuma, yazma, hesap yapmanın temel nosyonlarını öğrenmeyi ve böylece topluma entegre olmayı ve ilk sosyal deneyimini kazanmayı sağlayan ve devletlerin çoğunluğunda zorunlu olan ilköğretim için bunun tersi geçerlidir. Bu olayda söz konusu olan ortaöğretim bu iki aşırı uç arasında bulunmaktadır. Ancak, giderek daha çok ülke “bilgi üzerine kurulu” toplum kavramına bağlanmakta olduğundan, ortaöğretim, kişinin gelişiminin başarılı olmasında ve kişinin topluma ve meslek hayatına entegre olmasında giderek daha önemli bir rol oynamaktadır. Gerçekte, modern bir toplumda, sadece temel bilgi ve yeteneklere sahip olmak, başarılı bir bireysel ve mesleki gelişim için bir fren oluşturmakta ve kişinin çevresine adaptasyonunu engellemekte ve böylece ekonomik ve sosyal refahı üzerinde ağır sonuçlara yol açmaktadır. Bu mülahazalar AIHM’yi başvuruçuların haklarına yapılan müdahalenin orantıllığı üzerinde daha sıkı bir denetim uygulamaya teşvik etmektedir.

Başvuruçular Bulgaristan’a yasa dışı yollardan gelmiş ve sonra da kamu hizmetlerinden ve özellikle de bedava eğitimden yararlanmayı talep eden insanlar değiller. Sürekli oturma iznine sahip olmamalarına rağmen, otoriteler, başvuruçuların Bulgaristan toprakları üzerinde kalmalarına karşı çıkmamış ve hiçbir zaman gerçek anlamda onları sınır dışı etme niyetine sahip olmamışlardır. Dolayısıyla, yasadışı göç akışını frenleme veya tersine çevirme gerekliliğiyle ilgili bir mülahazanın olduğunun, bu olayda, söylenemeyeceği konusunda kuşku yoktur. Ancak, otoriteler bunu hiçbir şekilde dikkate almamışlardır. Zaten, mevzuat okul harçlarını ödemekten muaf tutulma olanağı sunmuyordu. Dolayısıyla, bu olayın özel koşullarında, başvuruçuların, vatandaşlık durumları ve göç konusundaki statülerinden dolayı, ortaöğretim için, okul harcı yatırmak zorunda bırakılmaları meşru değildi.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 41 – Her bir başvuruçuya manevi zararı için 2 000 EUR.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce’dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi’nin insan haklarına destek Fonu’nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme’yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC’un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu’na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the

Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.